

MOTTO: „Textul acc-leiași piese e un lucru diferit pentru fiecare regizor“.

Harag György

Multă vreme am ezitat să dăm cronicii noastre chiar acest titlu. Ne era teamă să nu scandalizăm pur și simplu întreaga noastră critică teatrală modernă, propunându-i re-discutarea unui „criteriu“ atât de anacronic-șocant, în epoca structuralismului, a semioticii și intertextualității! Cum, adică, într-o lume în care totul devine semn și metalimbaș, noi ne trezim să ne întoarcem la „criteriul incintării“? N-am aflat că teatrul nu mai e demult o „iluzie“? (Aspirînd să devină, în schimb, tot mai mult o „aluzie“?) Și cum, cînd toată lumea se grăbește să-i dea dreptate lui Alfred de Vigny și profundeii sale meditațiuni, potrivit căreia „cine nu e înainte, e în urmă“, noi ne dăm arama pe față, cu retardatarul nostru orizont de așteptare, care mai poate face astăzi apel la „incintare“, după atîția ani de demitizare și de biruitoare estetică a uritului?

Bineînțeles! Căci biruitoarea estetică a uritului nu a exclus nici o clipă incintarea, ci doar a rafinat-o intelectual, după cum nici demitizarea nu i-a răpit incintării estetice dreptul de a locui în cetatea teatrului! Atunci: dacă mai folosim criteriul „incintării“ sîntem automat „în urmă“, iar dacă renunțăm total la el ne situăm ipso facto „înainte“? Pentru orice critic, chestiunea aceasta, de a fi „înainte“ sau „în urmă“, fie că o declară sau nu, e dintre cele mai serioase, căci implcă fondul opțiunilor sale profesionale. Totul e să ne cla-

rificăm foarte bine ce „e înainte“ și ce „e în urmă“.

Oare prezența incintării într-un spectacol teatral îl situează automat „în urmă“, în timp ce absența ei îl cotează neapărat „înainte“, sau lucrurile se petrec, în fapt, invers? Atunci, de unde și de ce această prigoană a incintării din teatru?

Să ne reamintim spectacolele shakespeareene ale ultimilor ani. Dincolo de viziunea asupra unei piese sau alteia, ele propuneau un anumit concept

CRONICA CRONICII TEATRALE

Criteriul incintării

contemporan de reprezentare shakespeareană. De cele mai multe ori, prima care trebuia să lipsească era incintarea. Dar excluzînd-o, ne-am aflat cu certitudine „înainte“, atunci cînd din toată bogăția de sensuri și semnificații a universului shakespearean, regizorii s-au mulțumit să decupeze deseori o aceeași, mereu aceeași, parabolă a puterii și a mecanismelor ei, fie că era vorba de Richard al III-lea, de Othello, de

Hamlet sau de Cum vă place?

Oare îmbrățișînd un asemenea punct de vedere sîntem măcar în „progres“ față de propria noastră înțelegere a universului shakespearean, de care dădeam dovadă în urmă cu douăzeci de ani, cînd ni se propunea re-teatralizarea teatrului prin Cum vă place al lui Liviu Ciulei? A rămas acel spectacol „în urmă“ față de cel de azi, al lui Dan Micu, doar pentru că acela era o incintare a spiritului, în vreme ce acesta nici măcar nu-și mai propune să fie?

Avem oare dreptul să izgonim cu obstinație incintarea estetică din judecățile noastre de valoare, favorizînd în acest fel izgonirea ei de pe scenă, concomitent cu izgonirea unui serios număr de spectatori, care, prin alt gen de spectacole, ar fi putut fi ciștițași pentru teatru?

Liber să-și exprime opiniile — poate și temător să nu rămînă cumva „în urmă“ — criticul poate justifica orice „viziune“ regizorală, chiar și un Shakespeare brechtianizat! Nu e, doar, același spectacol — parafrazîndu-l pe Harag — un lucru diferit pentru fiecare critic?

Toate bune și frumoase, numai că, ori de cite ori este ignorat de critic, bătrînul și desuetul „criteriu“ al „incintării“ nu întîrzie să se răzbuie ori-cît ar elogia spectacolul, cronica rămîne surprinzător de rece, neputînd să depășească lipsa incintării estetice în fața obiectului ei. Ciudatul joc al incintării ar merita, deci, mai multă atenție. Mai ales dacă vrem să aflăm cu adevărat cel puțin unul dintre motivele pentru care publicul vine sau nu la un spectacol sau altul.

MYOSOTIS